Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de College vergadering van 01 juli 2025

Portefeuille: Onderwijs
Coördinatie Maatschappelijke Voorzieningen

Agendapunt: B13

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het onttrekken van onderwijscapaciteit aan twee schoolgebouwen ten behoeve van de vorming van integrale kindcentra

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met de beoordelingscriteria voor het toetsen van verzoeken van schoolbesturen voor het onttrekken van onderwijscapaciteit aan schoolgebouwen ten behoeve van integrale kindcentra (IKC's). Deze beoordelingscriteria zijn opgenomen in de toelichting van dit besluit.

2. In te stemmen met het blijvend onttrekken van ruimte aan de onderwijscapaciteit bij de volgende onderwijsgebouwen, ten behoeve van IKC-vorming (kinderopvang 0-4):

a) 240 m2 van de Tijl Uilenspiegelschool in stadsdeel West, vallend onder het schoolbestuur AWBR;

b) 410 m2 van de Joop & Willy Westerweel in stadsdeel West, vallend onder schoolbestuur AWBR.

3. In te stemmen met:

a) het verlenen van toestemming aan AWBR om aan de onderwijscapaciteit onttrokken ruimte in, onder punt 2 genoemd, schoolgebouwen te verhuren aan kinderopvangorganisaties, ten behoeve van IKC-vorming, voor een periode van maximaal drie jaar.

b) deze toestemming te verlenen onder de garantie dat het college na een aanvraag hiertoe door het schoolbestuur de toestemming steeds voor drie jaar zal verlengen gedurende een periode van in totaal vijftien jaar, waarbij de volgende voorwaarden gelden:

- De toestemming eindigt (tussentijds) als de school wordt opgeheven of verhuist zonder dat hieruit voor het college enige schadeplicht ontstaat met uitzondering van een gedwongen verhuizing in verband met ontwikkelingen in ruimtelijke ordening;
- De toestemming eindigt op het moment dat de school in de periode van de garantie (vijftien jaar) alsnog in aanmerking komt voor de voorziening vervangende huisvesting (nieuwbouw, vernieuwbouw of renovatie). In geval van vervangende huisvesting zal het college opnieuw beoordelen of en onder welke voorwaarden de toestemming voor verhuur zal worden verleend;
- In geval van uitbreiding van onderwijshuisvesting komt uw schoolbestuur alleen voor deze bekostiging in aanmerking als u een financiële bijdrage aan de gemeente betaalt ter dekking van de extra investeringskosten die de gemeente moet maken voor deze voorziening tot een omvang van het bruto vloeroppervlak dat blijvend onttrokken is aan de onderwijscapaciteit van het gebouw voor kinderopvang waar de Akte betrekking op heeft;
- Verhuur vindt plaats tegen een marktconform tarief.

4. De directeur Maatschappelijke Voorzieningen te mandateren voor de uitvoering en verdere besluitvorming ter uitvoering van de beslispunten 2. en 3.

Kernboodschap

Op verzoek van schoolbestuur AWBR besluit het college om leegstaande ruimte in twee basisscholen blijvend te onttrekken aan de onderwijscapaciteit. Daarbij verleent het college aan het schoolbestuur toestemming om de ruimte te verhuren aan kinderopvangorganisaties, waarmee zij samenwerken ten behoeve van de realisatie van integrale kindcentra's (IKC's). De toestemming wordt ten minste voor 15 jaar gegarandeerd, mits de situatie van de school in deze periode niet wezenlijk verandert en wordt voldaan aan een aantal voorwaarden.

Bestuurlijke achtergrond

Tijdens de commissie OZA van 21 juni 2023 zijn de Onderwijs Ambities Amsterdam 2023 – 2027 besproken. Eén van de ambities is het actief inzetten op doorlopende leerlijnen van 0 – 13 jaar. In de raadsvergadering van 12 december 2023 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027 vastgesteld. In dit plan wordt o.a. ingezet op soepele overgangen voor alle kinderen in het onderwijs. Een IKC draagt bij aan soepele overgangen tussen de voorschoolse educatie of kinderopvang, het primair onderwijs en speciaal (basis) onderwijs. Met dit besluit wordt invulling gegeven aan de ambitie tot stimulering van IKC-vorming in bestaande bouw. Deze ontwikkeling biedt de mogelijkheid om de inhoud van toekomstig beleid op dit onderwerp verder te concretiseren en te onderzoeken hoe dit in de 'Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020' kan worden geregeld.

Bestuurlijke prioriteit

Tijdens de commissie OZA van 21 juni 2023 zijn de Onderwijs Ambities Amsterdam 2023 – 2027 besproken. Eén van de ambities is het actief inzetten op doorlopende leerlijnen van 0 – 13 jaar. In de raadsvergadering van 12 december 2023 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027 vastgesteld. In dit plan wordt o.a. ingezet op soepele overgangen voor alle kinderen in het onderwijs. Een IKC draagt bij aan soepele overgangen tussen de voorschoolse educatie of kinderopvang, het primair onderwijs en speciaal (basis) onderwijs. Met dit besluit wordt invulling gegeven aan de ambitie tot stimulering van IKC-vorming in bestaande bouw. Deze ontwikkeling biedt de mogelijkheid om de inhoud van toekomstig beleid op dit onderwerp verder te concretiseren en te onderzoeken hoe dit in de 'Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020' kan worden geregeld.

Wettelijke grondslag

Op grond van artikel 110, vijfde lid Wpo, kunnen het college en het schoolbestuur in een gezamenlijke akte verklaren dat een deel van het gebouw niet meer voor onderwijs nodig is en niet vatbaar is voor eigendomsoverdracht. Indien het college van deze bevoegdheid gebruik maakt, kan het college dit deel van het gebouw niet meer vorderen op grond van artikel 107 van de Wpo .Vervolgens kan het college op grond van artikel 110, zevende lid Wpo, besluiten tot toestemming voor verhuur van dit deel van het gebouw voor ten hoogste een periode van drie jaar.

Onderbouwing besluit

Achtergrondinformatie

De schoolbesturen AWRB en STWT en de kinderopvangorganisaties Akros en Impuls hebben gezamenlijk de ambitie uitgesproken om IKC's te gaan vormen in West en Nieuw-West, ook in bestaande schoolgebouwen. Dit doen zij onder de noemer IKC West. De samenwerking stelt de partners in staat om de ontwikkeling van IKC's te versnellen en dit vanuit gemeenschappelijke pedagogische en inhoudelijke uitgangspunten te organiseren.

Er ligt echter nog geen formele fusie aan de samenwerking ten grondslag, waardoor het college aan de afzonderlijke schoolbesturen toestemming hiervoor moet verlenen. Deze voordracht betreft twee verzoeken van de AWBR voor het blijvend onttrekken van onderwijsruimte aan twee afzonderlijke schoolgebouwen ten behoeve van de vorming van een IKC.

Wat is een IKC?

Een integraal kindcentrum (IKC) draagt bij aan soepele overgangen (doorlopende leerlijn) van kinderopvang, voorschoolse- en naschoolse opvang, en primair onderwijs. Het kent verschillende organisatie vormen. De verschillende onderdelen zijn gehuisvest in meerdere gebouwen en werken nauw met elkaar samen of alle onderdelen van een IKC zijn gehuisvest in één gebouw. In beide vormen hebben ze een gezamenlijke organisatie, met gedeelde visie en doelen, om de leerling en ouders heen. Er wordt gesproken van een IKC als zij aanbod aanbieden voor kinderen van 0-13 of 2-13 jaar.

Huisvesting van een IKC

Bij nieuwbouw is de regel dat iedere school gebouwd wordt als IKC, waarbij Gemeentelijk Vastgoed investeert in het gebouwdeel bedoeld voor de kinderopvang (0-4 jaar). Voor bestaande bouw ligt dit anders. De Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020 biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid om de onderwijscapaciteit in bestaande scholen voor twee groepen voorschoolse educatie (2-4 jaar) niet mee te rekenen bij de berekening van ruimtebehoefte. Echter schoolbesturen kunnen hiervoor geen onderwijshuisvestingsvoorziening aanvragen. Wettelijk gezien heeft de gemeente ook (nog) geen taak voor het huisvesten van kinderdagopvang.

Voor IKC West vinden de samenwerkende partijen het wenselijk om kinderdagopvang in hetzelfde gebouw als de school te huisvesten. Daarom verzoeken zij aan het college om een aantal vierkante meters te onttrekken aan de onderwijscapaciteit. IKC West investeert dan in deze ruimtes, zodat het gaat voldoen aan de wettelijke huisvestingseisen voor kinderdagopvang. Met de onttrekking wordt voorkomen dat de kinderdagopvang in de toekomst kan worden verdrongen (door groei van de school) of de ruimte door de gemeente kan worden geclaimd (t.b.v. medegebruik). Op deze manier wordt meer zekerheid aan IKC West geboden om de noodzakelijke investering terug te verdienen, waar zij ongeveer 15 jaar voor nodig hebben.

Ad 1. In te stemmen met de beoordelingscriteria voor het toetsen van verzoeken van schoolbesturen voor het onttrekken van onderwijscapaciteit aan schoolgebouwen ten behoeve van integrale kindcentra (IKC's).

Om de verzoeken van schoolbesturen te kunnen toetsen zijn de volgende beoordelingscriteria opgesteld:

- Het schoolgebouw is in volledig eigendom bij het schoolbestuur.
- De leegstand in het schoolgebouw die wordt onttrokken aan de onderwijscapaciteit is structureel van aard, die blijvend niet meer nodig is voor het onderwijs.
- De school maakt onderdeel uit van het toekomstig benodigd scholenaanbod in een stadsdeel. Dit is getoetst in gebiedssessies en aan het Integraal Huisvestingsprogramma
- Op basis van de leerlingenprognoses, zoals jaarlijks door de gemeente vastgesteld, is de aannemelijkheid dat het leerlingaantal van een school, de komende vijftien jaar, boven de opheffingsnorm (196 leerlingen) blijft.
- In het schoolgebouw blijft, ook na de onttrekking aan de onderwijscapaciteit ten behoeve van kinderopvang, minimaal 450 m2 over om toename van het aantal leerlingen op te kunnen vangen, daaronder begrepen eventuele leerlingen van omringende scholen indien deze omringende scholen zouden sluiten.

- Voor het schoolgebouw staat de aankomende vijftien jaar geen grootschalig onderhoud gepland. En het staat niet op de lijst voor vervangende huisvesting.
- Het schoolbestuur heeft een belangstellingsonderzoek uitgevoerd naar de behoefte van (extra) kinderopvang in het voedingsgebied van de school. Op basis van dat onderzoek kan worden verwacht dat die (extra) behoefte er is op de beoogde locaties.
- Het schoolbestuur, dan wel de kinderopvangorganisatie waarmee het schoolbestuur nauw samenwerkt, beoogt binnen twee jaar te investeren in aanpassingen in het schoolgebouw voor de huisvesting van kinderopvang van 0-4 jarigen in het kader van IKC-ontwikkeling.

De beoordelingscriteria vormen een vaste gedragslijn, die komend jaar zullen worden getoetst op toepasbaarheid en eventueel op basis van de ervaringen nader kunnen worden aangepast. Hierdoor wordt de IKC-vorming in bestaande gebouwen meer in lijn gebracht met die van nieuwbouw, waar nieuwe schoolgebouwen standaard als IKC worden gebouwd.

Met een vaste gedragslijn wordt een beleidsregel bedoeld die niet gepubliceerd is. Hiervan kan, mits goed gemotiveerd, in een besluit gebruik van worden gemaakt. De schoolbesturen zullen hierover worden geïnformeerd. Het is de bedoeling dat deze beoordelingscriteria, al dan niet in de vorm van nadere regels, op termijn deel uit gaan maken van de 'Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020'.

Door het hanteren van de beoordelingscriteria worden de volgende risico's voorkomen:

- De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht als het gaat om onderwijshuisvesting. Dat betekent dat er voldoende ruimte in de onderwijsgebouwen gereserveerd moet blijven om groei van leerlingen op te kunnen vangen, om in te zetten als tijdelijke huisvesting voor andere scholen of om bijvoorbeeld nieuwkomersonderwijs te kunnen huisvesten. Als er veel onderwijsruimte wordt onttrokken aan het huidige scholenbestand, betekent dit tevens minder financiële armslag van de gemeente, omdat zij mogelijk in extra huisvesting voor scholen moet voorzien. Niet alle bestaande overcapaciteit kan daarom voor IKC-vorming worden ingezet.
- Een aantal scholen in Amsterdam krimpen of hebben minder leerlingen dan de opheffingsnorm (196). Niet elke school is daarom geschikt om door te groeien tot een volwaardige IKC. Daarbij zijn de gevolgen voor ouders en de leerlingen niet te onderschatten als zij op zoek moeten naar alternatieven. Dat betekent dat er een risico is dat een school op termijn sluit, waardoor langjarige afspraken niet voor de hand liggen. Dit beleid wordt daarom toegepast op scholen waarvan de prognose laat zien dat de school de eerste vijftien jaar niet onder de opheffingsnorm komt. Indien de school toch zou sluiten of verhuizen is het risico voor het IKC.

Ad 2. In te stemmen met het onttrekken van ruimte aan de onderwijscapaciteit bij de volgende onderwijsgebouwen, ten behoeve van de IKC-vorming:

- **240 m2 van de Tijl Uilenspiegelschool in stadsdeel West, vallend onder het schoolbestuur AWBR;**
- **410 m2 van de Joop & Willy Westerweel in stadsdeel West, vallend onder schoolbestuur AWBR.**

De betrokken schoolbesturen hebben een verzoek voor onttrekking ingediend voor de volgende locaties:

- Tijl Uilenspiegelschool (274 leerlingen) in stadsdeel West, valt onder schoolbestuur AWBR. Het gaat hier om 240 m2.

- Joop & Willy Westerweel (276 leerlingen) in stadsdeel West, valt onder schoolbestuur AWBR. Het gaat hier om 410 m2.

Het college heeft de verzoeken getoetst en daaruit is naar voren gekomen dat alle verzoeken voldoen aan de voormelde beoordelingscriteria.

Ad 3. In te stemmen met:

- **het verlenen van toestemming aan AWBR om aan de onderwijscapaciteit onttrokken ruimte in, onder punt 2 genoemde schoolgebouwen, te verhuren aan kinderopvangorganisaties, ten behoeve van IKC-vorming, voor een periode van maximaal drie jaar.**
- **deze toestemming te verlenen onder de garantie dat het college na een aanvraag hiertoe door het schoolbestuur de toestemming steeds voor drie jaar zal verlengen gedurende een periode van in totaal vijftien jaar, waarbij de volgende voorwaarden gelden:**
- **De toestemming eindigt als de school wordt opgeheven of verhuist.**
- **De school komt gedurende de eerste vijftien jaar niet in aanmerking voor de voorziening vervangende huisvesting (nieuwbouw, vernieuwbouw of renovatie);**
- **In geval van uitbreiding van onderwijshuisvesting komt het schoolbestuur alleen voor deze bekostiging in aanmerking als hij een financiële bijdrage aan de gemeente betaalt. Deze bijdrage is ter dekking van de extra investeringskosten die de gemeente moet maken voor de uitbreiding tot een omvang van het bruto vloeroppervlak dat blijvend onttrokken is aan de onderwijscapaciteit van het gebouw voor kinderopvang;**
- **Verhuur vindt plaats tegen een marktconform tarief.**

Reeds is toegelicht dat u als college een deel van de onderwijscapaciteit kan onttrekken aan een schoolgebouw. Vervolgens mag het college besluiten tot toestemming voor verhuur van dit deel van het gebouw voor ten hoogste een periode van drie jaar. Het desbetreffende schoolbestuur kan daarna opnieuw toestemming vragen aan het college. Voor de samenwerkende partijen in IKC West leidt dit echter tot onzekerheid in het terug kunnen verdienen van de noodzakelijke investering om de ruimte geschikt te maken voor kinderopvang, met name voor de groep 0-2 jaar, omdat het college na de drie jaar de toestemming zou kunnen weigeren. Het college verleent daarom de toestemming met een garantie voor 15 jaar. De toestemming zal steeds worden verlengd voor een periode van 3 jaar bij ongewijzigde omstandigheden.

Ad 4. De directeur Maatschappelijke Voorzieningen te mandateren voor de uitvoering en verdere besluitvorming ter uitvoering van de beslispunten 2. en 3.

De 'Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs Amsterdam 2020' kent geen nadere regeling van de toestemming voor de blijvende onttrekking van onderwijscapaciteit in een schoolgebouw en de daaruit voortvloeiende verhuur. Het Algemeen mandaat Amsterdam voorziet dan ook niet een mandaat voor de directeur MV om beschikkingen hierover te nemen. Daarom moet dit apart in dit besluit worden geregeld.

Duurzaamheid

Participatie

Er is afgetsemd met de betrokken schoolbesturen.

Financiële onderbouwing

n.v.t.

Communicatie

Binnen de gemeente

Op te nemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente

Op te nemen in de te publiceren besluitenlijst

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2025-039468	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2025-039477	Brief toestemming verhuur_Uilenspiegel.docx (msw12)
AD2025-039478	Akte van onttrekking aan de onderwijsbestemming_Uilenspiegel.docx (msw12)
AD2025-039479	Akte van onttrekking aan de onderwijsbestemming_Westerweel.docx (msw12)
AD2025-039480	Brief toestemming verhuur_Westerweel.docx (msw12)
AD2025-039491	Advies (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten